

AUVIATGE

NUMERÒ 6 • DESEME de 2004

ETH SANT CRIST DE MIJARAN VIATGE TÀ PARIS

Eth Musée national du Moyen Age, Thermes de Cluny, de París inaugurèc eth passat dia 14 de seteme ua exposicion titulada Catalonha Romanica a on se i expòsen pèces d'escultura religiosa elaborades ena edat mieja ena Val de Boí. Aquesta exposicion preparada conjuntament damb eth Museu Nacional d'Art de Catalunya presente sants, devaraments e d'aites escultures que s'an dispersat per colleccions privades e d'aiti musèus de Catalonha (Musèu Episcopal de Vic, Musèu Nacional d'Art de Catalunya,...). Era soleta pèça exposada qu'encara ei objècte de culte ei eth Crist de Mijaran,

òbra deth mèstre d'Erill, que originàriament formaue part d'un devarament dera creu. Ei era soleta òbra dera exposicion que consèrve tota era sua policromia. Eth Conselh Generau d'Aran, en colaboracion damb eth Bisbat d'Urgell e der archiprestat dera Val d'Aran, collaborèc en tot eth procès de prèst dera òbra e seguic tot eth protocòl entà qu'era òbra auesse tota era proteccion de besonh e assegurar era correccion en traslat, exposicion etc.

Impresi
sense adreça

OSTIU '04

Aquest ostiu es Musèu dera Val d'Aran e era Rota deth Romanic an rebut un totau de 21.330 visitants.

Era campanha d'ostiu comencèt eth 15 de juriòl enquiath 15 de seteme, damb era dubertura de totes es infraestructures museïstiques deth Conselh Generau d'Aran e era Rota deth Romanic.

Es visitants s'an distribuït dera següent manèra:

Mina Victoria, 2.334, er Ecomusèu çò de Joanchiquet; 5.349, era Tor deth generau Martinhon 3.372, era Fabrica dera Ian; 1.166,

era Mòla de Salardú; 858 e era exposicion dera glèisa d'Arties, *Nhèu en Aran*; 3.785. Era Rota deth Romanic, qu'enguan a permetut era dubertura de nau glèises des pòbles de Bossòst, Escunhau, Gausac, Vilac, Tredòs, Betren, Arties, Unha e Vilamòs, e an estat visitades per 4.466 persones.

Aguestes chifres mos permeten afirmar que s'an consolidat es aufèrtes toristiques e culturaus qu'auferic eth Conselh Generau d'Aran.

Cau destacar era dubertura des Mines Victòria e era sua bona recebuda per part deth public.

ETH PATRIMONI MINÈR DERA VAL D'ARAN

practica deth cors visitèren es Mines Victòria, qu'aguest ostiu se dauriren ath public en generau e tanben eth musèu "eth Corrau", en Bagergue, a on se sauen diuersi objèctes des mines de Liat.

Eth passat mes de mai se hec eth cors "Eth patrimoni minèr dera Val d'Aran" damb un totau de trenta persones inscrites. Eth cors, organizat peth Conselh Generau d'Aran, volie èster un apropament ath patrimonni minèr dera Val d'Aran. Professionaus dera Direccion Generau d'Energia e Mines, dera Generalitat de Catalonha e deth Conselh Generau impartiren classes sus tèmes de seguretat enes mines, geologia, istòria des mines araneses e jadiments mineraus entre d'autes. Es persones qu'assistiren ath cors aueren era possibilitat d'escotar es istòries de Felipe Moga e Daniel Burguete qu'expliquèren era sua pròpia experiéncia enes mines. Ena part

NAUA RECEPCION ENA TOR DETH GENERAU MARTINHON

Eth passat mes de junh s'inaugurèc era naua recepcion dera Tor deth generau Martinhon, sedença deth Musèu dera Val d'Aran. Eth musèu se dauric ath public er an 1984, e aguesta reforma represente ua adaptacion deth musèu as naues tendéncias museïstiques, a on era pèça principau deth musèu ei eth public. Damb aguesta dubertura se vò auferir un punt a on eth public visitant e eth

dera Val pogue trapar tota era informacion des productes culturaus qu'auferís eth Conselh Generau d'Aran.

Era recepcion ei tanben ua libreria a on se trapen toti es libres editats peth Conselh e pera Generalitat de Catalonha. Es dues administracions an signat ua convencion a on s'establís qu'era recepcion deth musèu ei era sedença dera Libreria dera Generalitat ena Val d'Aran.

ERA VIDA ENES CASTÈTHS

Deth 26 d'octobre ath 24 de noveme se poguec veir ena glèisa de Sant Joan d'Arties era exposicion produsida pera Fundacion "la Caixa", "Era vida enes castèths". Era exposicion vò èster ua aproximacion ath mon medievau, ara arquitectura des sòns castèths, ara vida vidanta, ara guèrra.....canons, taules prèstes, instruments musicaus, còtes de malha...son elements que la configuren.

330 mainatges des escòles dera Val d'Aran visitèren era exposicion acompanhadi des guies deth Musèu que les introdusiren en ua epòca aluenhada dera nòsta, era medievau. En acabar era visita receberen un libret de trabalh entà reforçar aquerò qu'auien aprenut ena exposicion.

PRESENTACION CD-ROM DERA VAL D'ARAN (GEOSHOW 3D)

Eth passat dia 24 de seteme, tàs 19 ores, se presentèc ena ETEVA de Salardú eth CD-ROM dera Val d'Aran en 3 dimensions, a on i auie ua cinquantea de persones.

Eth Sindic inaugurèc era session en tot díder qu'aguest CD-ROM serà un element mès

d'identificacion deth nòste territòri naturau e deth nòste entorn, eth quau serà ua bona forma de promocion toristica.

Eth Sr. Francesc Sanahuja, president deth *Club Excursionista de Gràcia*, siguec eth responsable de presentar aguest nauèth CD-ROM. Exposèc qu'arraïtz d'ua amassada entre membres dera '*Editoriau Alpina*' e membres dera '*Geovirtual*' gessec era oportunitat d'unir es mapes tradicionaus damb era fotografia (ortofoto). A estat gràcies a vâries entitats collaboradores que s'a podut portar a tèrme era creacion d'aguest producte unic a nivèu mondiau (*Editorial Alpina*, *Geoestel*, *Geovirtual*, *Club Excursionista de Gràcia*).

Era idea d'aguest CD-ROM ei presentar ara gent eth paradís qu'auem e, qu'aqueri que volguen hèr excursions, poguen premanir es travessades comodament des de casa, o informar-se sus lòcs concrèts dera Val d'Aran, causa que pòt ajudar a aumentar eth torisme.

SEMINARI SUS ERA "MIEJA GUADANHERIA"

Una des foncions des que s'aucepe era Seccion d'Estudis Juridics der Institut d'Estudis Aranesi ei era de recuperar era figura juridica dera "Mieja Guadanhèria". Per aguest motiu, eth passat dia 27 de seteme, i

avec un seminari sus aguesta figura juridica ena ETEVA de Salardú, entà informar a totes aqueres persones interessades sus aguest tèma.

Era presentacion dera jornada la portèren a tèrme eth Sr. Víctor Leon (vicesindic deth Conselh Generau d'Aran), eth Sr. López Tena, vocau generau del *Consejo del Poder Judicial de Madrid* e eth Sr. Xavier Muñoz, director generau de Dret e d'Entitats Juridiques dera Generalitat de Catalonha. Eth seminari siguec impartit peth Sr. José Luís Mezquita del Cacho, jurista e notari, que trebalhe en Auren Abogados, en Barcelona, e forme part dera nomentada Seccion d'Estudis Juridics.

Ar acte i assistiren ues 20 persones, era majoria relacionades damb eth mon deth dret.

AUÉ, ETH TECNIC ESPORTIU

Ja són mès de 100 es alumnes qu'an superat era formacion de primèr nivèu de tecnic esportiu en esports d'iuèrn ena ETEVA. Eth cicle contunhe e començam es nauï corsis. Pendent es mesi d'iuèrn, quan era estacion de Baquèira ei dubèrta, se convòquen es blòcs que contemplan es crèdits de caractèr scientific, tecnic e especific dera modalitat esportiva. Calerà qu'er alumne complète aguesta formacion especifica damb es coneishements aportats pera rèsta de blòcs, eth blòc comun e complementari, coïncidents e obligatòris tà tota era rèsta d'especialitats esportives. Aguesti tecnicos formats cossent damb era naua normativa deth *Ministerio de Educación y Cultura*, auràn eth sòn camp de treball en mon dera competicion esportiva, mès tanben en d'auti, coma eth manteniment dera salut o eth torisme esportiu, e en

conseqüència an de besonh ua formacion que les dongue ua cultura apropiada, e uns contenguts formatius associats e d'acòrd damb es foncions e trebalhs que desvoloparàn.

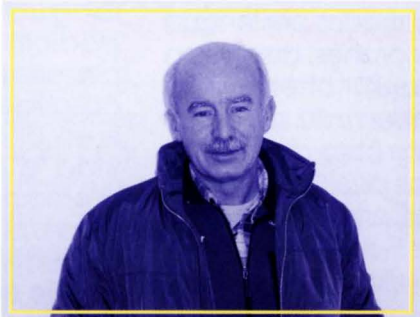
MONTANHA E FORMACION

Q ué hé deth nòste país, un país diferent? Qué ei açò que li da eth sòn color?

Ja siguen blanques, o siguen verdes, sens dubte son es sues, es nòstes montanhes. Èm un país damb ua identitat pròpia, de montanha, ua causa ara quau non podem pas renonciar. En aquest país, era montanha mos ac da tot, e auem era obligacion de corresponder-la. Damb aquesta volentat, des dera Escòla de Tecnicos Esportius dera Val d'Aran trebalham tà que gesquen es millhors tecnicos esportius en montanha, uns profesionaus que poguen respòner ara demana que mos hè era societat, eth país, e era pròpia montanha. Montanha, identitat e formacion, son es motors que hèn a caminar era Escòla de Tecnicos Esportius dera Val d'Aran.

CORSI MONOGRAFICS D'ACTIVITATS DE MONTANHA

Eth Conselh Generau a trauèrs dera Escòla de Tecnicos Esportius a organizat entar iuèrn corsí d'esquí de montanha, de raquetes de nhèu, de nivologia,... entà introdusir as aficionats en aquestes disciplines. Entara primavera s'aufiràn tanben corsí de barrancs, d'aupinisme e d'escalada.

Agustí Sanabria
Coordinador formacion de
montanha ena ETEVA.

EDUCACION EN LÉSER

camin qu'a de promòir en nòste parçan, era formacion des joeni damb vocacion enes valors dera educacion en léser. Ena inauguracion tanben i participèc era doctora en antropologia sociau, senhora Eleonora Muntanyola Thornberg, que parlèc des naues tendéncias de participacion juvenila.

E ra Val d'Aran ja gaudís d'ua Escòla pròpia de monitors en léser. Eth passat dia 12 de noveme, eth sindic d'Aran, amassa damb era secretària generau de Joenessa dera Generalitat de Catalonha, senhora Marta Rosàs, inaugurèc era Escòla d'Educadors en Léser deth Miei Naturau. Andús manifestèren era sua satisfaccion en inici d'un

DICCIONARI OCCITAN-CATALAN

Eth primèr diccionari Occitan-Catalan, Català-Occità dera istòria ja a estat elaborat. Era realizacion a estat òbra de Patrici Pojada e Claudi Balaguer, era trajectòria des quaus ath torn dera lengua pròpia d'Aran ei sobradament coneishuda. Ei ua promocion iniciada peth Conselh Generau d'Aran amassa damb eth Departament d'Educacion dera Generalitat. Mès de 35.000 entrades per lengua e era atencion especifica ar aranés, asseguren que serà ua òbra de grana utilitat en diuèrsi mieis, escolars, erudits,... Tanben cau destacar que lèu se presentarà ua auta òbra d'aguestes caracteristiques: un diccionari occitan-catalan, català-occità elaborat per Carles Castellanos e Mar Bel, promocionat per Eurocongrés 2000 des Espacis Occitans e Catalans.

TANPLAN TORNÈC

Ven de publicar-se per part de Pagès Editors era òbra guanhadora deth prèmi Es Talúries en occitan. Era convocatòria deth prèmi ei der Institut d'Estudis Ilerdencs e ei eth mès ben dotat de toti es prèmis que se convòquen ena actualitat en lengua Occitana. Era guanhadora d'aguesta edicion a estat era aranesa Antònia Escala. Damb un lenguatge fòrça aranés (autentic, tradicinau,...) mos explique era vida de persones estacades ara Val d'Aran que se ven obligades a deishar eth país per diuèrsi motius e en diuèrses epòques. " Aciu comence ua vida d'amor, de trebalh, d'adaptacion, d'emocions. Descorbir gent, lengua, costums, colors, passions, tierà a Quina en un permanent estat d'illusion, damb era sensibilitat a flor de pèth e es uelhs ben dubèrti"

COMISSION MIXTA DE COORDINACION DETH PATRIMÒNI RELIGIÓS DERA VAL D'ARAN

Eth passat 19 de junhsèga d'enguan se signèc eth convèni de colaboracion entre eth Bisbat d'Urgell e eth Conselh Generau d'Aran entar establiment d'ua Comission Mixta de Coordinacion deth

Patrimòni Artistic Religiós dera Val d'Aran. Er objectiu d'aguest convèni ei, principaument, establir un marc de relacions institucionaus entà regular e coordinar era preservacion deth

Patrimòni eclesiastic dera Val d'Aran. Ei ua evidéncia qu'era màger part deth patrimòni istoric e artistic dera Val d'Aran a eth sòn origen ena tradicion cristiana deth territòri e qu'a ena institucion deth Bisbat d'Urgell eth sòn representant tutellar. Ath delà d'establir un marc de relacions institucionaus entre eth Conselh Generau d'Aran e eth Bisbat d'Urgell, er aute gran objectiu d'aguesta Comission ei consensuar eth criteri d'intervencion quan se tracte de conservar e restaurar es bens culturaus eclesiastics; d'aguesta manèra s'evitaràn intervencions sus eth patrimòni qu'a viatges, damb tota era bona intencion, hèn mès mau que ben.

MÒLA de BETREN

Ena Fabrica dera Lan s'explique eth foncionament des machines propulsades pera fòrça deth riu Nere entà cardar era lan; ena Mòla de Salardú se mos interprete eth procès entà mòler eth gran; e, ena Mòla de Betren? Donques se veirà per primèr viatge ena Val d'Aran eth procès de canalizacion

dera aigua a trauèrs d'un canau de recuelhuda d'apruprètz 200 mètres de longada; se veirà com s'emmagazème era aigua ena paishèra dera mòla; se veirà com se dosifique eth pas dera aigua entà hèr a mòir es rodets dera mòla; e se veirà virar es pèires deth molin. Tot açò se veirà...

GLÈISA SANT FÈLIX de VILAC

Eth Conselh Generau d'Aran auie un compde pendent damb ua des glèises mèss polides dera Val d'Aran: Sant Fèlix de Vilac; ja ei resolut. Aguest ostiu qu'ena glèisa de Vilac s'a apariat tota era estructura deth tet damb eth propòsit de que tengue

ueitcents o nau-cents ans mèss, e tanben s'a amiat a tèrme un drenatge qu'isòle tota era façada nòrd des umitats. Era inversion destinada ad aguesta intervencion ei de 78.000 èuros, a cargue deth Conselh Generau d'Aran.

GLÈISA DERA MAIR de DIU de CAP d'ARAN de TREDÒS

Part dera entrada d'aigua dera hònt que baishe ena cripta dera glèisa dera Mair de Diu de Cap d'Aran de Tredòs (de poders miraculosi entà guarir-se es uelhs, segontes ditz era legenda populara) ère era

que causauè problèms d'umitats enes parets des absides dera glèisa; aquest ostiu s'a realizat un drenatge de tot eth perimètre absidiau qu'a isolat era zòna afectada.

LUA E ETH MON

Eth Conselh Generau d'Aran a editat un DVD de diboishi animats a on se recuelhen 65 capítols dera sèrie de television LUA E ETH MON. Era protagonista ei ua mainada, Lua, qu'ensenhe a respectar eth nòste entorn. Eth DVD a ua durada de lèu 3 ores e se pòt escotar en version aranesa e catalana. Ei ua produccion deth Departament de Mieï Ambient dera Generalitat e d'auit.

ES AUXILIARS DE CONVÈRSA ENA ESCÒLA

Entara promocion der aranés ena escòla, eth Conselh Generau d'Aran contracte des de hè ans a tres personas entà hèr ua labor d'auxiliar de convèrsa enes escòles dera Val d'Aran qu'ac solliciten. Eth trabalh d'aguestes personas ei servir d'ajuda ara

mèstra entà hèr un supòrt orau en aranés as escolans. Tanben ei part deth sòn trabalh encuedar-se de distribuïr as alumnes de primària e segondària es 600 exemplars dera revista infantil ERA GARBÈRA, editada cada dus mesi peth Conselh.

VII JORNADAS UNIVERSITÀRIES OCCITANOCATALANES

Es Jornades Occitanocatalanes de 2004 se celebrèren era setmana deth 19 ath 23 de juliòl. Es corsis, talhèrs e conferéncias se heren ena Escòla de Tecnic Esportius, plaçada ena aubèrja Era Garona de Salardú, dades es adequades infraestructures dera Escòla e dera aubèrja. Enguan cau remarcar era bona acuelhuda qu'aueren es talhèrs de dança bearnesa e eth talhèr de tast de vins, a on i auie ua trentea d'inscrits en cada un.

Coma corsis impartidi peth professorat dera Universitat de Lhèida, e damb es quaus se podien obtier crèdits de libra eleccion, se'n heren dus: un de *Iniciacion ara lengua occitana*, e un sus era *Romanizacion deth Pirenèu e es domenis actuaus*.

Entre es activitats cau remarcar er interès pera passejada toponimica, que hec Frederic Vergés peth bòsc d'Escunhau. Tanben assistic fòrça gent entàs dues serades de condes que i auec en Salardú e Vielha, gràcies ara participacion de personas com Pepita Caubet, Lúcia Mas,

Charo Rodríguez, Frederic Vergés... etc Entà commemorar er an Mistral, se portèc de Provença ua exposicion sus eth Felibrige, moviment literari ath quau pertanhie aguest escrivan occitan.

Era actuacion musicau d'enguan la hec eth grop occitan LOS TIRA-TAPS, qu'animèren eth ser ena plaça de Vielha.

